

Hoofdstuk 4: Een nieuwe Wind in de Wetenschap

Deel 1: De huidige dominantie van Neoliberaal denken in Politieke Economie komt deels voort uit de wens om economie te behandelen als een exacte wetenschap. Anders dan sociale wetenschappen gaat een exacte wetenschap, zoals bijvoorbeeld biologie, uit van onwrikbare waarden. Dit brengt een zekerheid in het berekenen van de te verwachte uitkomst mee. Neoliberale economen kennen de mens rationalistische eigenschappen toe om zo uit te kunnen gaan van vastigheid. Een **rationeel mens** zoekt de optimale oplossing om zich van maximaal gewin te verzekeren. Met dit als uitgangspunt kan de econoom menselijke beslissingen een wiskundige waarde toekennen en zo benutten in een model waarin ze de toekomst voorspellen. Bovendien zijn de waarden wereldwijd toepasbaar, aangezien *ieder* mens het maximale wil behalen. We zien dit terug in de Washington Consensus, waar Westerse waarden één-op-één werden toegepast in de rest van de wereld.

Deel 2: Alsmaar meer doemt echter de vraag op of we uit kunnen gaan van rationalisme, aangezien er een aantal strenge, moeilijk haalbare voorwaarden aan verbonden zijn. Allereerst moet het individu op de hoogte zijn van alle opties, wil hij de beste uitkomst kiezen. Ten tweede bestaat er de mogelijkheid dat sommige informatie vals is, denk bijvoorbeeld aan nepnieuws. Voldoet een consument niet aan deze voorwaarden, kan ze een *suboptimale* beslissing nemen; dan koopt men bijvoorbeeld een auto die eigenlijk niet goed bij hun past. Om deze reden besluit de overheid tot marktingrijpen en ontwikkelt ze, onder andere, keurmerken om te helpen in het nemen van de juiste beslissing. Buiten rationalisme bestaan er meer menselijke eigenaardigheden die kunnen leiden tot een minder efficiënt oordeel. Zo hechten we meer waarde aan het heden dan de toekomst (liever €100 nu, dan €150 morgen). Verder verliezen we onszelf in kuddedenken en de macht der gewoonte. Het zijn typen gedrag die de mens eigen zijn en ons meer dan eens sturen in de verkeerde richting. Met deze bevindingen slaat de economische wetenschap een weg in richting **Gedragseconomie**, een stap weg van het rationalistische Neoliberalisme.

Deel 3: Naast dat economen in toenemende mate uitgaan van een irrationele mens, houden ze ook alsmaar meer rekening met **persoonlijke voorkeuren** in het **meten van welvaart**. Onder Neoliberale theorie rekent men het liefst aan de hand van inkomsten/geld, omdat het makkelijker kwantificeerbaar is (in

cijfers om te zetten). Gedragseconomen kennen welvaart echter een bredere interpretatie toe. Mensen hechten niet alleen belang aan geld, maar ook aan geluk. Scholing, sociale voorzieningen, natuur zijn behoeften die je minder makkelijk verwerkt in een model, maar er absoluut toe doen voor individuen. De econoom moet zo met steeds meer factoren rekening houden. Bovendien zijn deze wensen, anders dan het verlangen naar meer geld, niet universeel. Vandaar dat er steeds meer oog komt voor iedere unieke situatie. Hoewel wetenschap en politiek stappen zetten richting een meer betrokken overheid, is de kanteling naar Keynesianisme echter nog niet volledig. Ja, er is meer oog voor de grilligheden van de mens, de overheid geeft meer uit en neemt een grotere rol in de economie op zich. Maar nog niet iedereen is om en de huidige maatregelen kunnen tijdelijk blijken.

Nawoord: Welke theorie dominant is in de Politieke Economie, blijft een constante strijd. De argumenten voor en tegen Keynesianisme en Neoliberalisme worden immers alsmaar bijgeschaafd, dus is het onmogelijk vast te stellen of de een beter is dan de ander. Het belangrijkste vind ik dat Politieke Economie uiteindelijk een studie van de mens is. Het scheelt per persoon, per beleving wat voor een eigenschappen je iemand toekent. Een subjectieve studie waar iedereen over kan meepraten.